

ถ้อยคำบริภาษของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสาน: ความหมายของถ้อยคำ*

The Invectives of Northeastern Thai Dialect Speakers: Meaning of Words

Received: October 30, 2018
Revised: January 20, 2019
Accepted: January 25, 2019

ทิพวัลย์ เหมรา (Thippawan Hemmara)**
สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติ (Suwattana Liamprawat)**

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายของถ้อยคำบริภาษของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสาน จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่บ้านสระบัว ตำบลสระบัว อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา จำนวน 120 คน ผลการศึกษาพบถ้อยคำบริภาษทั้งสิ้นจำนวน 560 ถ้อยคำ สามารถจำแนกความหมายของถ้อยคำบริภาษได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ ถ้อยคำบริภาษแบบความหมายตรง และถ้อยคำบริภาษแบบความหมายเปรียบเทียบถ้อยคำบริภาษแบบความหมายตรงแบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1.ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ 2. ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรม และ 3.ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ หรือความสามารถ ส่วนถ้อยคำบริภาษแบบความหมายเปรียบเทียบแบ่งได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ และ 2. ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรม

คำสำคัญ : บริภาษ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ความหมาย

* บทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง “ ถ้อยคำบริภาษของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสาน บ้านสระบัว ตำบลสระบัว อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ”

This article is a part of the thesis Master of Art Program in Thai, Faculty of Art, “THE INVECTIVES IN ISAN THAI DIALECT OF BAN SRABUA TAMBON SRABUA AMPHOE KHAENDONG CHANGWAT BURIRAM”

** นางสาวทิพวัลย์ เหมรา นักศึกษาหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Email address: hemmawan1989@hotmail.com

Miss Thippawan Hemmara, Master of Art Program in Thai, Faculty of Art, Silpakorn University. ,
Email address: hemmawan1989@hotmail.com

*** รศ.สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Thesis Advisor: Associate Professor Suwattana Liamprawat, Department of Thai, Faculty of Art, Silpakorn University.

Abstract

This article aims to study the meaning of words that northeastern Thai using words to abuse. The data are collected by interviewing the locals in Baan SraBua, tumbon Sra Bua, Khaen Dong district, Buriram province, 120 people in total. As for the result, 560 invectives are found. They can be categorized into 2 meaning groups, namely, 1.single structure, and compound structure. Single structure can be categorized into 2 meaning groups, namely, 1. the invectives meaning about appearance, 2. the invectives meaning about behavior, and 3. the invectives meaning about intelligence, information or capability. Regarding to compound structure, It can be categorized into 2 meaning groups, namely, 1. the invectives meaning about appearance, and 2. the invectives meaning about behavior.

Keywords: Invectives, Northeastern Thai Dialect, Meaning

บทนำ

บริภาษ (Invectives) หมายถึง การกล่าวติเตียน กล่าวโทษ คำว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 654) เป็นประเภทหนึ่งของคำหยาบที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่ออารมณ์หรือความรู้สึกของผู้ฟัง (กุลชาติ ศรีโพธิ์, 2548) โดยจุดประสงค์ของการตำหนิหรือการบริภาษ แอลลัน และเบอร์ริดจ์ (Allan, Burridge, 2006: 79) กล่าวว่าเป็นการกล่าววาจาตู่ทักหรือดูหมิ่นผู้อื่น เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวดหรือเสื่อมเสียชื่อเสียง ถ้อยคำที่นำมาตำหนิเป็นคำที่ให้ความหมายหยาบคาย รุนแรง และไม่น่าฟัง ดังนั้นถ้อยคำเหล่านี้จึงมักไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม และถูกจัดเป็นถ้อยคำต้องห้าม แต่ถึงอย่างไรก็ตามการใช้ถ้อยคำเหล่านี้ยังเป็นการแสดงออกซึ่งเป็นธรรมชาติของการใช้ภาษาของมนุษย์ นอกจากจะเป็นการระบายอารมณ์ความโกรธของผู้พูดแล้ว ยังเป็นการแสดงออกทางภาษาอีกรูปแบบหนึ่ง

คำบริภาษที่นำมาใช้ในแต่ละสังคมหรือแต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกัน อาจจะมาจกสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต หรือระบบความคิดที่ต่างกัน การนำภาษามาสร้างเป็นคำบริภาษในแต่ละถิ่นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าคนในสังคมจะใช้ภาษารูปแบบใด และใช้อย่างไร จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีการวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาในด้านนี้ เช่น การศึกษาที่มาและบทบาทของคำหยาบในภาษาไทยกลางของแหยม ไข่มุข (2534) การศึกษาคำตำหนิในภาษาไทยตามแนววรรณคดีชาตินิยมและวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์ ของอรทัย ชินอักษรพงศ์ (2556) วัฒนธรรมการบริภาษในภาษาไทย ของวิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2547) เป็นต้น งานวิจัยดังกล่าวจึงช่วยสนับสนุนให้เห็นว่างานทางด้านนี้มีความน่าสนใจ ทว่ายังไม่มีการวิจัยใดที่ศึกษาเกี่ยวกับคำบริภาษในภาษาถิ่น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นอีกหนึ่งถิ่นที่มีถ้อยคำบริภาษที่น่าสนใจ เช่น มักจะมีถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับ “ปอบ” หรือ ถ้อยคำคำบริภาษเกี่ยวกับโรคภัย “พาก”[†] ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและรวบรวมถ้อยคำ

[†] พาก หมายถึง ชื่อโรคระบาดชนิดหนึ่งที่เกิดแก่สัตว์ มี วัว ควาย

บริภาษในภาษาไทยถิ่นอีสาน เพื่อศึกษาความหมายและการใช้ถ้อยคำ ซึ่งอาจจะทำให้เห็นแง่มุมของถ้อยคำ
บริภาษในภาษาถิ่น และทำให้งานด้านนี้มีประเด็นการศึกษาที่หลากหลายยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่เก็บข้อมูลที่บ้านสระบัว ตำบลสระบัว อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์
จากการศึกษาข้อมูลของประชากรในหมู่บ้านพบว่าไม่มีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นภายในหมู่บ้าน ทำให้กลุ่มข้อมูลจำกัดอยู่
เฉพาะในคนอีสาน และปัจจัยอีกประการหนึ่งคือ ผู้วิจัยเป็นคนในชุมชนจึงน่าจะช่วยให้ได้ข้อมูลตามความเป็นจริง
เนื่องจากถ้อยคำบริภาษนั้น ผู้บอกภาษาส่วนใหญ่มักจะคิดว่าเป็นภาษาที่ไม่สุภาพ หยาดคาย น่าอาย ทำให้ผู้พูด
เกิดภาพลักษณ์ทางด้านลบ หากไม่สนิทหรือไม่ได้อยู่ในสถานการณ์นั้นจะไม่ยอมพูดหรือให้ข้อมูลง่ายๆ แต่การที่
ผู้วิจัยเป็นคนในชุมชนทำให้มีความคุ้นเคยสนิทสนมเสมือนเป็นลูกหลาน จึงช่วยให้ผู้บอกภาษาลดความกระตาค
เขินอาย ยอมให้ข้อมูลตามความเป็นจริง เหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าบ้านสระบัวเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเก็บ
รวบรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความหมายและการใช้ถ้อยคำบริภาษของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสาน

สมมติฐานของการวิจัย

ความหมายของถ้อยคำบริภาษของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสานพบทั้งถ้อยคำบริภาษแบบความหมายตรง
และความหมายเปรียบเทียบ และแบ่งย่อยออกเป็นหลายกลุ่ม เช่น ถ้อยคำที่ใช้บริภาษรูปร่างหน้าตา ถ้อยคำที่ใช้
บริภาษพฤติกรรม ถ้อยคำที่ใช้บริภาษสติปัญญา เป็นต้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะถ้อยคำบริภาษที่ได้จากการเก็บข้อมูลที่บ้านสระบัว ตำบลสระบัว
อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ จากผู้บอกภาษาจำนวน 120 คน และถ้อยคำบริภาษจำนวน 560 ถ้อยคำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ถ้อยคำบริภาษ หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้ด่าทอ ตำหนิติเตียน ดุถูกเหยียดหยาม เยาะเย้ยหรือประชดคู่
สนทนาหรือผู้ที่ถูกกล่าวถึง ด้วยถ้อยคำที่มีความหมายในเชิงลบ เพื่อเป็นการระบายอารมณ์ หรือความรู้สึกไม่
พอใจของผู้พูด หรือเพื่อให้คู่สนทนา รู้สึกเจ็บปวด สะเทือนอารมณ์ เสียหน้า หรือเสื่อมเสียชื่อเสียง โดยอาจจะอยู่
ในรูปแบบความหมายตรงหรือความหมายเปรียบเทียบ และอาจจะเป็นถ้อยคำที่หยาดคายหรือไม่ก็ได้

ผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสาน หมายถึง ผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสานที่บ้านสระบัว ตำบลสระบัว อำเภอแคนดง
จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย ศึกษา

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับถ้อยคำบริภาษ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัย

2. การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลและผู้บอกภาษา

2.1 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่เก็บข้อมูลที่ บ้านสระบัว ตำบลสระบัว อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ จากการสอบถามผู้สูงอายุและผู้นำชุมชนพบว่าประชากรในหมู่บ้านเป็นผู้ที่ย้ายมาจากถิ่นต่างๆ เช่น นครราชสีมา ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ขอนแก่น ส่วนใหญ่เป็นจังหวัดที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน จึงมีภาษาและวัฒนธรรมร่วมที่เหมือนกัน ทั้งยังเป็นผู้รู้ภาษาและมีภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแบบเดิมไว้ เพราะถึงแม้ประชากรที่มาจากที่ต่างๆจะอยู่ในการปกครองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเหมือนกัน ทว่าในแต่ละจังหวัดต่างมีวัฒนธรรมย่อยเป็นของตัวเองทั้งด้านภาษาและความเชื่อ จึงทำให้ประชากรที่อยู่ในหมู่บ้านนี้มีภาษา เช่น คำศัพท์ หรือความเชื่อบางอย่างที่อาจจะแตกต่างกันอยู่บ้าง ฉะนั้นจึงถือได้ว่าบ้านสระบัวเป็นกลุ่มผู้รู้ภาษา และมีภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีมานาน

2.2 การคัดเลือกผู้บอกภาษา การเก็บข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจำนวน 120 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้บอกภาษาดังนี้

1. ผู้บอกภาษาเป็นผู้ใช้ภาษาอีสานในชีวิตประจำวัน
2. ผู้บอกภาษาจะต้องอาศัยอยู่ในบ้านสระบัวต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี หากมีการเดินทางไปทำงานนอกหมู่บ้านจะต้องกลับมาพักในหมู่บ้านทุกวัน

3. ผู้บอกภาษามีอายุระหว่าง 15-74 ปี แบ่งเป็น ชาย 60 คน และหญิง 60 คน รวม 120 คน โดยการเก็บข้อมูลจะเฉลี่ยอายุละ 2 คน เช่น อายุ 15 ปี เพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คน ไปจนถึง อายุ 74 ปี ชาย 1 คน หญิง 1 คน เพื่อให้เกิดความหลากหลายของช่วงอายุ และไม่จำกัดอาชีพและการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลถ้อยคำบริภาษที่หลากหลายและครอบคลุม

3. การเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

3.1 การเก็บข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ 1. ข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ คือ บทความเรื่อง “คำป้อย: คำคำอีสาน” ของปรภรณ์ คุณารักษ์ (2550) และเอกสารออนไลน์ คือ เว็บไซต์ “เฮฮาอีภาษาอีสาน” จากการตั้งคำถามของเว็บเพจว่า “ขั้นแล้วฮอตคำคำอีสานนี้ อันซุมเจ้าว่าคำใดเจ็บปวดสุด?” (ถ้าพูดถึงคำคำอีสาน คุณคิดว่าคำไหนเจ็บปวดที่สุด) ถ้อยคำที่ได้จากเอกสารพบทั้งสิ้น 72 ถ้อยคำ และ 2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาแบบเจาะจง จำนวน 10 คน พบทั้งสิ้น 139 ถ้อยคำ ถ้อยคำบริภาษที่ได้จากข้อมูลเบื้องต้นจึงมีทั้งสิ้น 211 ถ้อยคำ

3.2 การเก็บข้อมูลการใช้จริง ผู้วิจัยจะนำถ้อยคำบริภาษจากข้อมูลเบื้องต้น จำนวน 211 ถ้อยคำไปสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจำนวน 120 คน เพื่อให้ผู้บอกภาษารายละเอียดของถ้อยคำเกี่ยวกับความหมาย บุคคลที่ใช้ เหตุการณ์ที่ใช้ ตัวอย่างการใช้ และหากมีถ้อยคำบริภาษอื่นๆก็จะให้บอกเพิ่มเติม เพื่อให้เข้าใจความหมายและลักษณะการใช้ถ้อยคำที่ละเอียดและชัดเจน จากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนนี้พบถ้อยคำบริภาษเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 349 ถ้อยคำ ฉะนั้น รวมถ้อยคำบริภาษในการวิจัยครั้งนี้จึงมีทั้งสิ้น 560 ถ้อยคำ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความหมายของถ้อยคำบริภาษ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่ผู้บอกภาษาได้ให้ความหมาย การใช้ และตัวอย่างประโยคมาวิเคราะห์ ซึ่งจากการวิเคราะห์ความหมายของถ้อยคำสามารถแบ่งถ้อยคำบริภาษได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ ถ้อยคำบริภาษแบบความหมายตรง และถ้อยคำบริภาษแบบความหมายเปรียบเทียบ ถ้อยคำบริภาษแบบความหมายตรง คือ ถ้อยคำที่มีความหมายตามรูปภาษาซึ่งปรากฏในพจนานุกรม และเป็นถ้อยคำที่ผู้พูดสามารถให้ความหมายได้ในทันที ส่วนถ้อยคำบริภาษแบบความหมายเปรียบเทียบ คือ ถ้อยคำที่ผู้บริภาษเปรียบเทียบผู้ถูกบริภาษกับสิ่งต่าง ๆ เช่น สัตว์ โรคระบาด อวัยวะ ความเชื่อ ไปเปรียบกับเรื่อง ที่ต่างกันไป เช่น รูปร่าง พฤติกรรม สติปัญญา ในแต่ละกลุ่มความหมายผู้วิจัยจะแบ่งกลุ่มย่อยและยกตัวอย่างการใช้ถ้อยคำบริภาษประกอบเพื่อให้เห็นลักษณะการใช้จริง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานที่เกี่ยวกับถ้อยคำบริภาษ พบงานวิจัยที่ศึกษาถ้อยคำบริภาษในประเด็นที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

แหยม โฉล่า (2533) ศึกษาเรื่อง “คำหยาบ : ที่มาและบทบาทของคำหยาบในภาษาไทยกลาง” พบว่าคำหยาบมีนิยามตามธรรมชาติอยู่ 4 ลักษณะ คือ เป็นคำต่ำ (เชิงสังคม) เป็นคำที่ขาดความละเอียด เป็นคำที่ขาดการกลั่นกรองผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรม และเป็นที่ยกย่องถึงความละเอียดและการตัดสินใจและการตัดสินใจว่าคำเหล่านั้นหยาบหรือไม่ด้วยการพิจารณา 1) มีการหลีกเลี่ยงที่จะไม่พูดถึงคำนั้น 2) มีการใช้ภาษาอ้อมเพื่อหลีกเลี่ยงการโดนตัดหรือเซนเซอร์ 3) มีการสร้างคำใหม่ขึ้นมาแทนคำหยาบนั้น ซึ่งอาจเป็นภาษาไทยหรือแปลมาจากภาษาอังกฤษ เช่นคำว่า ร่วมรัก ซึ่งมาจากคำว่า make love เป็นต้น 4) ยืมคำมาจากภาษาบาลีสันสกฤต เช่นคำว่า ลิงค์เพศสัมพันธ์ เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วยังกล่าวว่าคำหยาบมีบทบาทสำคัญ 3 อย่างในสังคมกล่าวคือ การใช้คำหยาบก็เพื่อลดทอนคุณค่าของคนหรือวัตถุที่เราพูดถึง ใช้ถ้อยคำหยาบเพื่อเป็นพาหนะให้เราได้แสดงออกอย่างเต็มที่ คือ เพื่อช่วยลดความเครียด ความแสบกต ความขมขื่นใจ กล่าวคือใช้คำหยาบเป็นทางออกของอารมณ์ และสุดท้ายคำหยาบมีหน้าที่คอยตักเตือนให้ระลึกถึงสิ่งอันเป็นพื้นฐานของชีวิต เตือนให้รู้ว่าเราก็เป็นมนุษย์ที่มีเนื้อหนัง มีเลือดในกายและมีมูตรคูที่ปรุงแต่งขึ้นมาเป็นคน

วิสันต์ สุวิสิทธิ์ (2547) ศึกษาเรื่อง “วัจนกรรมกรการบริภาษในภาษาไทย” โดยใช้ข้อมูลจากบทสนทนาในนวนิยายและบทสนทนาในชีวิตจริง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ร่วมเหตุการณ์และผู้สังเกตการณ์ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริภาษในภาษาไทยใช้กลวิธีการบริภาษ 3 วิธี คือ 1) กลวิธีการบริภาษแบบตรงไปตรงมา ได้แก่ การบริภาษด้วยคำหยาบ และ การบริภาษด้วยคำที่มีความหมายทางลบ 2) กลวิธีการบริภาษแบบอ้อม ประกอบด้วย 5 วิธี คือ การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน การใช้ความเปรียบ การใช้คำเริ่นหู การบริภาษแบบไม่เจาะจงเป้าหมาย และการแสรังบริภาษสิ่งอื่น และ 3) กลวิธีเสริมการบริภาษ ได้แก่ การใช้คำหยาบที่มีนัยเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง และการใช้คำอุทานเพื่อแสดงความรู้สึกทางลบ ถ้อยคำบริภาษแสดงให้เห็นค่านิยมบางประการในภาษาไทย เช่น การไม่เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส การว่าร้ายผู้อื่น เป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ การมีสติปัญญาน้อยหรือผิวคล้ำถือว่าด้อยในสังคมไทย เป็นต้น ส่วนผลการบริภาษที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกบริภาษนั้นพบว่า กลวิธีการ

บริภาษต่าง ๆ นั้นสามารถส่งผลกระทบต่อผู้บริภาษใน 3 ลักษณะ คือ การแสดงว่าผู้ถูกบริภาษไม่ได้รับความเคารพจากผู้บริภาษ แสดงว่าผู้ถูกบริภาษเป็นผู้ที่สังคมไม่ยอมรับ และกีดกันผู้ถูกบริภาษออกจากกลุ่ม

อรุณวิทย์ รอดเจริญ (2552) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาการใช้ภาษาบริภาษของนักการเมืองไทย” เพื่อศึกษาโครงสร้างการบริภาษ ชนิดและหน้าที่ของภาษาบริภาษนักการเมืองไทย ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างการบริภาษของนักการเมืองไทยมีส่วนประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ การเปิดเรื่องการบริภาษ การดำเนินเรื่องการบริภาษ และการปิดเรื่องการบริภาษ การเปิดเรื่องการบริภาษมี 12 ชนิด พบการให้ความมากที่สุด รองลงมาคือ การแสดงหัวเรื่อง การบริภาษ การดึงดูดความน่าสนใจเท่ากับการยืนยัน การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การอ้างชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกบริภาษ การเพิ่มความน่าเชื่อถือ การแสดงความประหลาดใจ การแสดงความรู้สึก การย้าัญัตติ และการสร้างยกย่องตามลำดับ ในส่วนของการดำเนินเรื่องมี 10 ชนิด คือ พบการให้ข้อมูลมากที่สุด รองลงมาคือ การหักล้างข้อกล่าวหา การแนะนำ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกบริภาษ การอ้างหลักฐาน การให้ข้อมูลสนับสนุนผู้บริภาษ การบริภาษ การอ้างคำพูดของบุคคลอื่น การเล่าความ และการให้ภาพตรงกันข้าม ส่วนการปิดเรื่องมี 6 ชนิด พบการสรุปมากที่สุด รองลงมาคือการเสนอแนะเชิงประชดประชัน การขอร้อง การเสนอแนะเชิงโน้มน้าว การแสดงความคิดเห็น และการขอบคุณ ในส่วนชนิดของภาษาบริภาษแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ ภาษาบริภาษแบบตรงและภาษาบริภาษแบบอ้อม และหน้าที่ของภาษาบริภาษประกอบด้วย 8 หน้าที่ ได้แก่ เพื่อโจมตีนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม เพื่อทำให้ความหมายคลุมเครือ เพื่อทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายได้รวดเร็ว เพื่อทำให้ผู้ฟังเชื่อถือหรือคล้อยตาม เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟัง เพื่อเลี่ยงความรับผิดชอบต่อคำพูด เพื่อสร้างความสนุกสนาน และเพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเห็นภาพชัดเจน

อรทัย ชินอักษรพงศ์ (2556) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาคำคำในภาษาไทยตามแนววรรณคดีชาติพันธุ์ และวัจนปฏิบัติศาสตร์” เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความหมายของคำคำในภาษาไทยทั้งความหมายตรง ความหมายอุปลักษณ์ และความหมายเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ ศึกษากลวิธีการสร้างคำคำและศึกษาคำนิยมและโลกทัศน์ที่สะท้อนจากการใช้คำคำของคนไทยตามแนววรรณคดีชาติพันธุ์ ผลการวิจัยพบว่ามีการใช้ความหมายอุปลักษณ์ในการด่ามากกว่าความหมายโดยตรง โดยจะเปรียบเทียบกับคนที่ถูกด่ากับสัตว์มากที่สุด ถัดไปเป็นอวัยวะในร่างกาย สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งปฏิภูล ความเชื่อ โรคภัยไข้เจ็บ พืช สถานที่ ตัวละคร อาวุธ เผ่าพันธุ์ อาหาร และอาชีพ ตามลำดับ ส่วนความหมายตรง มีการใช้คำคำที่เกี่ยวกับลักษณะนิสัยและความประพฤติของคนจำนวนมากที่สุด รองลงมาเป็นรูปลักษณ์ ชาติกำเนิด สติปัญญา อาชีพ และสภาพจิต ตามลำดับ ในส่วนของความหมายวัจนปฏิบัติศาสตร์ พบการใช้วัจนกรรม 2 ประเภท ได้แก่ วัจนกรรมแสดงความรู้สึก และวัจนกรรมกำหนดชี้ นำ โดยวัจนกรรมแสดงความรู้สึกแบ่งออกเป็น การแสดงความรู้สึกโกรธและตำหนิ การดูถูกเหยียดหยาม การเยาะเย้ย การประชดประชัน การแสดงความรำคาญ และการแสดงความสนิทสนม ส่วนกลวิธีการสร้างคำคำพบ 9 รูปแบบ ได้แก่ คำประสมซึ่งมีจำนวนคำมากที่สุด รองลงมาคือคำมูล ประโยค นามวลี กริยาวลี คำซ้อน ข้อความ การเปลี่ยนเสียง และการประสาน การใช้คำคำสะท้อนให้เห็นคำนิยม 5 ประเภท ได้แก่ ให้ความสำคัญกับเรื่องหน้าตา การพูด การรักพวกพ้อง และการยกย่องอำนาจ ส่วนโลกทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นจากคำคำพบ 3 ประเภท ได้แก่ โลกทัศน์แห่งธรรมชาติ โลกทัศน์แห่งบาปบุญ และโลกทัศน์แห่งความไม่เท่าเทียม

งานวิจัยดังกล่าวข้างต้น เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับถ้อยคำบริภาษที่ศึกษาที่มา ความหมาย ประเภท กลวิธีการใช้ และภาพสะท้อนในถ้อยคำบริภาษ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีในข้างต้นมาประยุกต์และเป็นแนวทางในการศึกษาความหมายของถ้อยคำในถ้อยคำบริภาษภาษาไทยถิ่นอีสานต่อไป

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาถ้อยคำบริภาษของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสาน จากการศึกษาพบว่า ความหมายของถ้อยคำ นั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ถ้อยคำบริภาษแบบความหมายตรง และถ้อยคำบริภาษแบบความหมายเปรียบเทียบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ถ้อยคำบริภาษแบบความหมายตรง

ถ้อยคำบริภาษแบบความหมายตรง คือ ความหมายตามรูปภาษาซึ่งปรากฏในพจนานุกรม และเป็นถ้อยคำที่ผู้พูดสามารถให้ความหมายได้ในทันที ถ้อยคำที่ไม่ได้เปรียบเทียบกับสิ่งอื่น เมื่อได้ฟังถ้อยคำนั้นเข้าใจทันที ไม่ต้องตีความหมาย ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยหยาบคาย เป็นการกล่าวในเชิงประเมินคำหรือเป็นการตำหนิ

1.1 ใช้บริภาษเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ

รูปร่างลักษณะเป็นบุคลิกภายนอกอันดับแรกที่แสดงออกมาหรือปรากฏให้ผู้อื่นเห็น และเป็นภาพที่ทำให้อีกฝ่ายนั้นจดจำได้ เช่น หน้าตา สัดส่วน ผิวพรรณ โดยเฉพาะหากบุคคลนั้นมีลักษณะเด่นเฉพาะตัวก็จะทำให้จดจำได้ง่าย แต่ในอีกด้านหนึ่งรูปร่างลักษณะที่คนในสังคมมองว่าไม่ดีหรือผิดปกติจากบุคคลอื่น ก็จะกลายเป็นลักษณะที่ไม่สวยงาม เป็นจุดด้อย และกลายเป็นจุดบกพร่องที่กำหนดให้สิ่งนั้นมีความหมายในด้านลบ นำมาใช้เยาะเย้ยถากถาง กระแหนะกระแหนะ ล้อเลียน ตัวอย่างถ้อยคำ เช่น *ดำตบเปิด ดั่งปิ้ง ชีล่ายหลวง เชกเลก โถกถ้อย ดั่งแป แช่วซวก อี้ดลิต ปากเต้อย เป็นต้น*

ตัวอย่างที่ 1

*“มักไผ่มัก ไปมักอี้เชกเลกนั้นแหลมลู”
(ชอบใครไม่ชอบ ไปชอบอีหน้ายาวนั้นนะพวกแก)*

คำว่า “*เชกเลก*” หมายถึง ลักษณะยาวผิดส่วน ทำให้ดูน่าเกลียด เช่น “หน้ายาวเชกเลก” (หน้ายาวน่าเกลียด) “เชกเลก” ก็ว่า (บุญเกิด พิมพ์วรรณเมธากุล, 2545: 314) ใช้บริภาษลักษณะของใบหน้าที่ไม่สมส่วน ไม่สวย จากตัวอย่างที่ผู้บริภาษสื่อเจตนาเพื่อตำหนิรูปลักษณ์ แสดงอารมณ์ไม่พอใจที่อีกฝ่ายเลือกคนที่ไม่สวย ไม่เหมาะสมกับหน้าตาของตนเอง

ตัวอย่างที่ 2

*“อีก็อวกอวอเอ้ย คือลิวาจะของคักหลาย”
(อีจ้อยเอ้ย คงจะว่าตัวเองเลิศเลอ)*

คำว่า “*อ้ออวก*” หมายถึง ผอมเกินไป เป็นถ้อยคำที่มีความหมายกลางๆ สื่อถึงรูปร่างของคนที่มีผอมเกินไป หน้าเล็กแหลม ไม่มีทรวดทรง ตัวแห้ง ไม่น่ามอง ดูไม่สวย แม้คนส่วนใหญ่จะมีทัศนคติในการประเมินรูปร่างคนที่ผอมว่าเป็นคนที่มีรูปร่างดี ใส่เสื้อผ้าชุดใดก็ดูสวย ทว่าในอีกด้านหนึ่งหากคนๆ นั้นผอมแห้งมากเกินไปแต่ไม่มีทรวดทรง ก็ดูไม่สวย มองดูแล้วเหมือนคนเป็นโรค

1.2 ใช้บริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรม

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ อากาทรที่แสดงออก และการปฏิบัติตัว ในที่นี้หมายรวมถึง พฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า พฤติกรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะตน หรือนิสัยด้วย ถ้อยคำในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นการสื่อความหมายเกี่ยวกับถึงลักษณะนิสัยที่ไม่พึงประสงค์ มีความหมายในทางลบ ใช้ตำหนิ ว่ากล่าวให้บุคคลนั้นรู้สึกเจ็บปวด สะเทือนอารมณ์ ทว่าอีกด้านหนึ่งหากบุคคลนั้นไม่ได้เป็นอย่างที่ถูกริภาษก็จะกลายเป็นถ้อยคำที่ใช้ดูถูกดูหมิ่นได้ แบ่งได้ 3 กลุ่มดังนี้

1.2.1 ใช้บริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรมการพูด

ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรมการพูดเป็นถ้อยคำที่มีความหมายในเชิงตำหนิคนที่พูดไม่เหมาะสม ไม่อยู่ในวิสัยปกติที่คนส่วนใหญ่ปฏิบัติ เช่น *ซีคฺย ซีคฺวะ ปากบ่เป็น ปากเป็น สำมะแฉ๊ะ* ตัวอย่างที่ 3

อีอันนี้ซางมาปากเป็น ฮู้เลื่องผู้อันตีแฉะ

(อีนี้ปากช่างอยู่ไม่สุข รู้เรื่องคนอื่นดีจัง)

จากตัวอย่าง “*ปากเป็น*” หมายถึงลักษณะของคนที่พูดมาก ปากอยู่ไม่สุข พูดให้คนอื่นให้เสียชื่อเสียง เป็นถ้อยคำที่ใช้บริภาษคนที่มักพูดว่ากล่าวคนอื่น พูดไม่ดี พูดไร้สาระ หาประโยชน์ไม่ได้ ทว่าหากใช้ถ้อยคำนี้กับเด็กหรือบริบทที่ไม่ได้เป็นการระบายอารมณ์โกรธ ไม่พอใจ ถ้อยคำดังกล่าวจะมีความหมายกลางๆ คือหมายถึง พูดเก่ง ช่างพูด เช่น ใช้พูดกับเด็กที่อยู่ในช่วงวัยช่างซักช่างถาม เช่น “อีเหล่านี้คือปากเป็นแท้” หมายถึง หนูทำไมช่างพูดช่างคุยจัง

ตัวอย่างที่ 4

“ต่อหน้ากับลับหลังมึงคือเว้าบ่คือกันแฉะ สำมะแฉ๊ะ”

(ต่อหน้ากับลับหลังทำไมพูดไม่เหมือนกันล่ะ ปากดี)

คำว่า “*สำมะแฉ๊ะ*” หมายถึง ลักษณะของคนที่ไม่จริงจัง พูดมาก สารระแน รู้อีกอย่างแต่ไปพูดอีกอย่าง มีความหมายทางลบ ใช้บริภาษลักษณะนิสัยคนที่พูดไม่ดี ทำให้คนอื่นเสียหาย

ตัวอย่างที่ 5

“คนหยั่งคือซีคฺยแฉะ มีเงินฝากสามล้านวะลัน”

(คนอะไรซีไม่จริง มีเงินฝากสามล้านว่าจัน)

คำว่า “*ซีคฺย*” หมายถึง พูดเกินเหตุ พูดเกินไป ออกแนวโอ้อวด คำพูดเชื่อถือไม่ได้ มีความหมายกลางๆ มักใช้ตำหนิพฤติกรรมเกี่ยวกับการพูดที่ไม่เหมาะสม พูดยกย่องให้ตนเองดูดี ให้คนอื่นชื่นชมตนเองทั้งที่ไม่ใช่เรื่องจริง

1.2.2 ใช้บริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรมการกิน

ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรมการกินเป็นถ้อยคำที่ตำหนิมารยาทในการรับประทานอาหารร่วมกับคนอื่น ได้แก่ *ซวดลวด*

ตัวอย่างที่ 6

“คนหยิ่งมา**ชวดลวด**แท้ เฮ็ดปานผีพ้อข้าวสาก”
(คนอะไรจะตะกละขนาดนี้ ทำอย่างกับผีเจอข้าวกระยาสารท)

คำว่า “**ชวดลวด**” หมายถึง ตะกละ ไม่มีมารยาท เป็นถ้อยคำที่ส่วนใหญ่ตำหนิพฤติกรรมการกิน โดยเฉพาะการร่วมรับประทานอาหารกับผู้อื่น เช่น แย่งของผู้อื่นไปรับประทานโดยไม่ได้รับอนุญาต เข้ามารับประทานอาหารโดยยังไม่มีใครเชิญ ตักอาหารตักไปทานก่อนใครหรือตักไปไว้ทานคนเดียว หรือบางครั้งอาจจะใช้ในบริบทตำหนิพฤติกรรมอื่นๆที่แสดงถึงความไม่เกรงใจผู้อื่น เช่น การปาดหน้าลัดคิว แสดงการมารยาทไม่ดี ไม่เกรงใจผู้อื่น

1.2.3 ใช้บริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรมกรปฏิบัติตน

ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับการปฏิบัติตน คือ ถ้อยคำบริภาษที่ตำหนิลักษณะนิสัยที่ไม่ควรปฏิบัติ ไม่เหมาะสม เพราะอาจจะถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี เช่น **ขี้ถี้** **ขี้ค่าน** **ขี้ตักมักได้** **ขี้ล่อ** **เคียว** **บ่เคียม** **กะเลิง** **ขี้แบะ** **ชะชะ** และ **แซนแลน** **กะแล็ดยาซง** **ดอกทอง** **ชะนี**

ตัวอย่างที่ 7

“อ้ออันนี้มันคักแท้ **ขี้ตักมักได้** บาดยามมันตายมันคิดว่ามันลิเอาไป
นำได้บ่”
(อ้ออันนี้มันสุดยอดจริงๆ เห็นแก่ได้ขนาดนี้ ถ้ามันตายไป มันคิดว่า
จะเอาไปด้วยได้ไหม)

คำว่า “**ขี้ตักมักได้**” หมายถึง เห็นแก่ได้ ความหมายตามรูปภาษามีความหมายด้านลบ ใช้ตำหนิคนที่เห็นแก่ตัว ไม่ยอมเสียเปรียบผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 8

“ใช้ให้เฮ็ดอหยังมีแต่แนวเจ็บแนวปวดโลด **ขี้แบะคัก**”
(ใช้ให้ทำอะไรจะเจ็บป่วยขึ้นมาเลย หยิบโหยงจริง)

คำว่า “**ขี้แบะ**” หมายถึง ลักษณะของคนที่อ่อนแอ หยิบโหยง ทำอะไรไม่เป็นขึ้นเป็นอัน ทำอะไรก็ไม่สำเร็จ มักจะมีข้ออ้างอยู่เสมอ ความหมายตามรูปภาษามีความหมายด้านลบใช้ตำหนิ นิสัยของคนที่ไม่เอาไหน ไม่ได้เรื่อง อ่อนแอเกินไป

ตัวอย่างที่ 9

“ลูกจะเจ้าคือ**เคียว**แต่น้อยแท้ ลิเลียนจบบ่ละ”
(ทำไม่ลูกเขาแรดแต่เด็กเลย จะเรียนจบไหมละ)

จากตัวอย่าง “**เคียว**” หมายถึง แรด ร่าน ความหมายของคำค่อนข้างแรง ใช้ตำหนิการกระทำที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการแสดงออกต่อเพศตรงข้าม คือทำอะไรไม่รู้จักกาย กล้าเข้าหาผู้ชาย ก่อน ไม่หวงเนื้อหวงตัว ผู้ใหญ่จึงมองว่าไม่เหมาะสมอย่างมาก โดยเฉพาะกับผู้หญิง จึงมีคำที่ใช้ตำหนิคนที่ปล่อย

เมื่อปล่อยตัวหรือคบผู้ชายไม่เลือกหน้าว่า “หีเคียว” และเช่นเดียวกันกับผู้ชายที่คบผู้หญิงหลายคน ออกจากบ้านบ่อย โดยเฉพาะในเวลากลางคืน ก็มักจะถูกริษาฯ ตำหนิว่าเป็นผู้ชาย “โค้ยเคียว” คำว่า “เคียว” จึงเป็นถ้อยคำที่ใช้บริษาฯพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพศตรงข้าม คนที่ปฏิบัติตนที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม

1.3 ใช้บริษาฯเกี่ยวกับเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ หรือความสามารถ

ถ้อยคำบริษาฯเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ หรือความสามารถ เป็นถ้อยคำที่มีความหมายในเชิงประเมินค่าความสามารถ หรือสื่อความหมายในเชิงดูถูก ตัวอย่างถ้อยคำบริษาฯ เช่น *ปีกกะหลิน บ่มีการลึกล้ำ บ่คิดบ่อ่าน บ้า บ่มีความคิด ปวง ปะสาด บ่พอบาด* เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 10

*เฮ้มึงคิดเบ็งอีหล่า สอนมันอ่านหนังสือมาตั้งแต่บ.1 จนมันขึ้นม.1 มันก็ยังอ่านบ่ได้ **ปีกกะหลิน**อีหลิบักหมอนนิ*

(เฮ้าคิดดู สอนมันอ่านหนังสือมาตั้งแต่บ.1 จนมันขึ้นม.1 มันก็ยังอ่านไม่ได้เนี่ย โง่เขลามากไอ้คนนี้)

จากตัวอย่าง “**ปีกกะหลิน**” มาจากคำว่า ปีก หมายถึง โง่ และ “กะหลิน” มาจาก “ชี่กะหลิน” หมายถึง คราบโคล คราบสกปรกที่อยู่ตามร่างกายโดยเฉพาะบริเวณซอกคอ เป็นการนำคำมาประสมกันเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อเพิ่มความรู้สึกของความหมายว่าไม่ได้โง่ธรรมดา แต่โง่มากถึงขั้นเขลา สอนแล้วก็ไม่เข้าใจ สอนแล้วยังเหมือนเดิม เป็นถ้อยคำบริษาฯที่ใช้ดูถูกสติปัญญาและความสามารถของคนๆนั้น

ตัวอย่างที่ 11

*“คนดีๆเขาบ่เฮ็ดกันดอก มีแต่คน**บ้า**แหละ”*

*(คนดีๆเขาไม่ทำกันหรอก มีแต่คน**บ้า**แหละ)*

จากตัวอย่าง “**บ้า**” หมายถึง เสียสติ วิกลจริต สติฟั่นเฟือน ใช้ตำหนิเกี่ยวกับสติปัญญาของคนนั้นๆ ว่าไม่สมบูรณ์ มีน้อย หรือด้อย จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ถูกบริษาฯไม่ได้ตั้งใจผู้บริษาฯเพราะอีกฝ่ายทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ เป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรเกิดขึ้น ระดับของความรู้สึกอาจจะไม่ได้รุนแรงถึงขั้นเสียสติจริง แต่เป็นการตำหนิเรื่องสติปัญญาหรือการกระทำที่ไม่สมควรทำ

ตัวอย่างที่ 12

*“ใช้ให้ไปซื้อแนวหนึ่งขาดได้แนวหนึ่ง **ปวง**คักบักหมอนี”*

(ใช้ให้ไปซื้ออีกอย่างกลับได้อีกอย่าง บ้าจริงไอ้นี้)

คำว่า “**ปวง**” หมายถึง เสียสติ บ้า ใช้ตำหนิเกี่ยวกับสติปัญญาของคนนั้นๆ ว่าไม่สมบูรณ์ มีน้อย หรือด้อย จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ถูกบริษาฯไม่ได้ตั้งใจผู้บริษาฯเพราะให้ทำอีกอย่าง แต่กลับได้อีกอย่าง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรเกิดขึ้น ระดับของความรู้สึกอาจจะไม่ได้รุนแรงถึงขั้นเสียสติแต่เป็นการตำหนิเรื่องความจำที่เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของระดับสติปัญญา

2. ถ้อยคำบริภาษแบบความหมายเปรียบเทียบ

ถ้อยคำบริภาษแบบความหมายเปรียบเทียบ คือถ้อยคำที่ผู้บริภาษเปรียบเทียบผู้ถูกบริภาษกับสิ่งต่าง ๆ เช่น สัตว์ โรคระบาด อวัยวะ ความเชื่อ เป็นต้น การเปรียบเทียบมักจะเปรียบผู้ถูกบริภาษในเรื่องที่ต่างกันไป เช่น รูปร่าง พฤติกรรม สติปัญญา เป็นต้น จากการศึกษาพบว่าถ้อยคำบริภาษแบบเปรียบเทียบแบ่งได้ 2 กลุ่มดังนี้

2.1 ใช้บริภาษเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ

ได้แก่ถ้อยคำที่เปรียบถึงรูปร่างลักษณะของผิวพรรณ ใบหน้า ความสะอาด เช่น *เดือนดับ ผู้งามเล็ก เหาตก อึ้งย้ง อึ้งปิ่นกำแพง หน้าลิง หน้าม้าขาว หน้าหนูซิง หน้าป่าหลด หน้าทองคำ หน้าฮวก ฮวกอมแอ๊ก ฮวกเซาฮ่ม ดั่งพู่เขา หน้าซาลาเปา หน้าซิลิโคน คิ้วสะพานพะลามสอง คิ้วกะปิง*
ตัวอย่างที่ 13 “หน้าคือหนูซิงหนี ไผ่ลิไปจับมัน”

(หน้าเหมือนหนูซิง ใครจะไปจับมัน)

จากตัวอย่าง “หนูซิง” คือ หนูชนิดหนึ่งที่สร้างความเดือดร้อนให้คน เป็นที่รังเกียจ เพราะชอบไปกัดแทะทำลายข้าวของให้เสียหาย และด้วยลักษณะของรูปร่างนั้นเป็นหนูบ้านตัวเล็กๆ มีลักษณะตาโปน หน้าแหลม จึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับรูปร่างลักษณะของคนที่มีใบหน้าแหลมยาว ดูไม่สวย บางครั้งก็บริภาษเพิ่มความความหมายว่า “อีหนูซิงตาสวด” คือนอกจากหน้ายาวแหลมแล้วยังตาโปนด้วย เป็นการตำหนิรูปร่างลักษณะภายนอกโดยการนำลักษณะของสัตว์เข้ามาเปรียบเทียบ

ตัวอย่างที่ 14

“เฮาใช้ครีมของละลิบบาด มันใช้ฟันทลอดละสามสี่ร้อย อีหน้าทองคำตัวนั้น”
(เราใช้ของละลิบบาท มันหรือใช้นุ่น หลอดละสามสี่ร้อย อีหน้าทองคำนั้น)

ความหมายตามรูปภาษาของ “หน้าทองคำ” คำว่า ทองคำ หมายถึง เป็นโลหะของแข็งสีเหลือง เนื้ออ่อนนุ่มมากทำให้เป็นแผ่นบางๆได้ ใช้ทำรูปพรรณต่างๆ เช่น สร้อย แหวน และทำเงินตรา (บุญเกิด พิมพ์วรรณธากุล, 2545: 454) จากความหมายดังกล่าวทองคำมีความหมายที่ดี อีกทั้งเป็นคำที่เป็นสิริมงคล เพราะเป็นสิ่งที่มีความควรแก่การครอบครอง ทว่าในบริบทดังกล่าว ผู้พูดนำถ้อยคำที่มีความหมายดีมาใช้ในทางตรงข้าม พูดในสิ่งที่ตรงข้ามกับความรู้สึก เป็นการเปรียบเทียบแบบประชดประชันร่วมกับคำว่า “หน้า” ว่าคนๆนั้นทำตัวเหมือนตัวเองมีค่ามากเกินไป ไม่ดูตัวเอง จึงมีความหมายในการตำหนิลักษณะนิสัยที่ใช้หรือทำในสิ่งที่ไม่พอดีกับฐานะ

ตัวอย่างที่ 15

“หล่อคัก หน้าคือฮวกอมแอ๊กหนี”
(หล่อมาก หน้าอย่างกับลูกฮวดอมแอ๊ก)

จากตัวอย่าง “ฮวกอมแอ๊ก” คือ ลูกฮวดอมแอ๊กส์ โดยปกติแล้ว ลูกฮวด เป็นตัวอ่อนของกบเขียว เป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ดำรงชีวิตและหากินอยู่ตามบ่อน้ำ ส่วน “แอ๊กส์” คือ ลูกอมยี่ห่อหนึ่งที่มีรสชาติเย็นซ่า เย็นขึ้นจุมูก และติดลิ้น จากตัวอย่างดังกล่าว “ฮวกอมแอ๊กส์” จึงไม่มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นเรื่องจริง แต่ถ้อยคำดังกล่าวเกิดจากการจินตนาการที่เปรียบเทียบรูปร่างลักษณะของลูกฮวด ที่มีลักษณะหัวโต ตาโปน หน้ากลม

มารวมกับปฏิกิริยาของคนเวลาที่อมลูกอมแฮ็คส์ คงจะมีหน้าตาน่าเกลียด และดูตลก “ฮวกอมแฮ็ค” จึงเป็น
ถ้อยคำบริภาษที่ตำหนิรูปลักษณ์ภายนอกโดยนำลักษณะของสัตว์เข้ามาเปรียบเทียบ

2.2 ใช้บริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรม

ถ้อยคำบริภาษที่เกี่ยวกับพฤติกรรม ได้แก่ การเปรียบเทียบพฤติกรรมหรือการแสดงออกของคนๆ
นั้นกับสิ่งต่างๆ ส่วนใหญ่ข้อมูลที่ได้จากผู้บอกภาษากล่าวว่า จะเป็นการเปรียบเทียบเกี่ยวกับพฤติกรรมของสัตว์ แบ่งได้
2 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 ใช้บริภาษเกี่ยวกับกิจกรรมารยาท

ได้แก่ การแสดงกิริยาท่าทางที่ไม่เหมาะสม อากาการตื่นตกใจ อากาการลุกลุกกลนหรือตื่นตื่นเกิน
เหตุ เช่น บั้งตื่นเสียม หม่าซีเลีย จอนฟอนบุน้ำหมอก แดดโกน แดดสวด

ตัวอย่างที่ 16

“มีงกะอยู่ซื่อๆแ่น เฮ็ดพั้งวึ่งคือบั้งตื่นเสียมหนี”

(มีงก็อยู่นิ่งๆหน่อย ทำลุกลุกกลนอย่างกับตัวบั้งตกใจเสียม)

จากตัวอย่าง “เฮ็ดพั้งวึ่งคือบั้งตื่นเสียม” หมายถึง ท่าทางตกใจเหมือนตัวบั้งตกใจเสียม เป็น
การเปรียบเทียบกิริยาท่าทางของคนกับกิริยาท่าทางของสัตว์ บั้ง เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในรู มีลักษณะคล้ายแมงมุม
แต่มีขนาดตัวใหญ่กว่า สามารถนำมาประกอบอาหารได้ วิธีการหาคือต้องเอาเสียมไปขุด พอบั้งเจอคนที่กำลังใช้
เสียมขุดรูก็จะตกใจวิ่งหนีไป จึงเกิดการเปรียบเทียบอาการหรือปฏิกิริยาของคนที่อยู่ไม่เป็นสุข ลุกลุกกลน ตกใจ
ง่ายมาเปรียบกับสัตว์ชนิดนี้เป็นการบริภาษเกี่ยวกับกิริยาอาการ แต่อาจจะที่ไม่ได้มีความหมายให้ผู้ถูกบริภาษเจ็บ
ซ้ำใจหรือรู้สึกโกรธมากนัก มักใช้บริภาษเชิงตำหนิ

ตัวอย่างที่ 17

“โพโล่ เฟ่เล่ ตื่นตื่นคักหลาย เฮ็ดทรงปานหม่าซีเลีย”

(โผล่หนุน โผล่หนี ตื่นตื่นเกิน อย่างกับหมาได้ซีเรือ)

จากตัวอย่าง คำว่า “หม่าซีเลีย” คือ หม่าซีเรือ เป็นถ้อยคำที่ตำหนิพฤติกรรมของคนที่ไม่อยู่
นิ่ง ท่าทางลุกลุกกลนเกินเหตุ เปรียบกับลักษณะของสุนัขที่ปกติจะอยู่เดินหรือวิ่งอยู่บนพื้น แต่พอได้ซีเรือ ได้ลง
น้ำ สุนัขจะตื่นกลัว ตัวสั่น วิ่งไปมาทำท่าเลิกลี้ก แสดงถึง กิริยาอาการที่ไม่ปกติ จึงนำพฤติกรรมดังกล่าวมาใช้ตำหนิ
คนที่ไม่ชอบอยู่นิ่ง ไม่สำรวม

ตัวอย่างที่ 18

“ตาคะหยีตๆ ผมกะเปียกๆ จังแม่นคือ จอนฟอนบุน้ำหมอก”

(ตาก็ปรือๆ หัวก็เปียกๆ ดูแล้วเหมือนฟองพองน้ำผ่านน้ำหมอก)

จากตัวอย่าง “จอนฟอนบุน้ำหมอก” หมายถึง ฟองพองผ่านน้ำหมอก เป็นถ้อยคำที่เปรียบเทียบ
หน้าตาของคนนั้นกับฟองพองที่วิ่งอยู่บนน้ำค้าง ทำให้ตัวเปียกทั้งยังคลุกกับฝุ่นและดิน ทำให้ตัวฟองพองนั้นเปื้อน
มอมแมม ถ้อยคำนี้จึงมีความหมายกลางๆเพื่อตำหนิหรือเยาะเย้ยอีกฝ่ายว่าแต่งตัวไม่เรียบร้อย ไม่ดูแลตัวเอง หรือ
อาจจะสกปรกด้วย

2.2.2 ใช้บริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรมกรพุด

ได้แก่ถ้อยคำที่สื่อความหมายถึงคนที่พุดให้ร้ายคนอื่น พุดมาก พุดไร้สาระ เช่น ปากช่องเจ็ด

ปากหมา ปากปาแตก

ตัวอย่างที่ 19

“คน**ปากปาแตก** ไปอยู่ใสะเกบมีคนมักดอก”
(คนปากปลาร้า ไปอยู่ไหนก็ไม่มีใครชอบหรอก)

จากตัวอย่าง “ปากปาแตก” คือ ปากปลาร้า หมายถึงลักษณะของคน
ที่ปากไม่ดี ปากเหม็น ใช้ในความหมายเปรียบเทียบกับพฤติกรรมกรพุดของคนที่ชอบพุดถึงเรื่องคนอื่น
ในทางที่ไม่ดี ชอบพุดเรื่องไร้สาระ ไม่เป็นประโยชน์ บางครั้งอาจจะอยู่ในบริบทของคนพุดมากแต่หาความ
จริงใจไม่ได้ ชอบพุดว่าร้ายให้คนอื่น

ตัวอย่างที่ 20

“ไปหาผู้ใด มันกะเว้าให้เขาฟังเหม็ดนั้นละ **ปากช่องเจ็ด**
เนาะ”

(ไปหาใครมันก็เล่าให้เขาฟังหมดนั้นแหละ ปากช่องเจ็ดใจ”

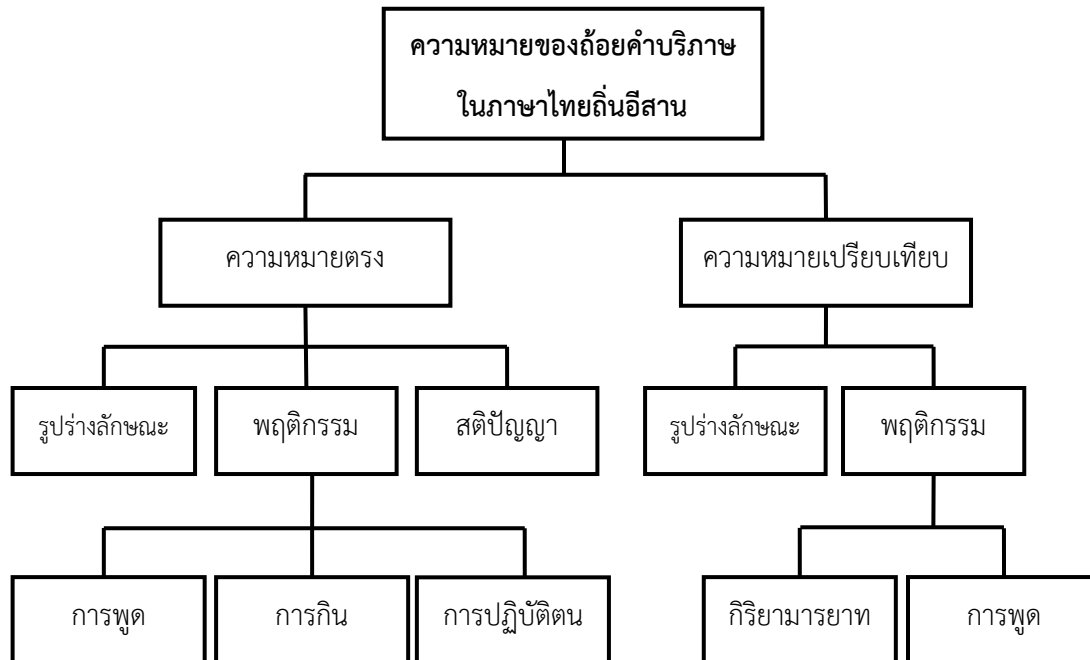
จากตัวอย่าง “ปากช่องเจ็ด” ช่องเจ็ด คือ สถานีโทรทัศน์ช่องเจ็ด
นำมาบริภาษร่วมกับคำว่า “ปาก” มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบกับพฤติกรรมกรพุดของคนพุดมาก
ชอบพุดเรื่องคนอื่น แล้วนำไปเล่าให้คนอื่นฟังไปทั่ว จากบริบทดังกล่าวผู้พุดนำไปเปรียบเทียบกับคนนั้นว่าทำ
ตัวเป็นเหมือนนักข่าวที่หากมีเรื่องหรือเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นในชุมชน จะชอบไปเสาะหา หรือขุดคุ้ยแล้ว
นำไปเล่าให้คนอื่นฟัง ไม่ได้เจาะจงว่าร้ายใครเป็นพิเศษ แต่ชอบพุด ชอบเล่า ได้ยินมาแบบไหนก็ไม่
พิจารณาก่อนว่าเท็จจริงอย่างไร คำว่า “ปากช่องเจ็ด” จึงเป็นถ้อยคำบริภาษที่ตำหนิพฤติกรรมด้านลบ
เกี่ยวกับการพุดอีกถ้อยคำหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 21

“ปากปดี เว้าให้แต่คนอื่นเสียหาย อี**ปากหมา**”
(พุดไม่ดี พุดให้คนอื่นเสียหาย อีปากหมา)

จากตัวอย่าง “ปากหมา” หมายถึง คนพุดไม่ดี พุดว่าร้ายให้คนอื่น
เสียหาย เป็นการนำ “หมา” เป็นสัตว์ที่มีความไม่ดี ต่ำ ร้าย นำมาเปรียบกับพฤติกรรมกรพุดของคนที่ชอบ
พุดถึงเรื่องคนอื่นในทางที่ไม่ดี ชอบพุดแต่เรื่องไร้สาระ เชื่อถือไม่ได้ ชอบพุดว่าร้ายให้คนอื่น ทำให้คนนั้น
เสียหาย

จากความหมายของถ้อยคำบริภาษดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้
ภาพที่ 1 ภาพแผนภูมิสรุปความหมายของถ้อยคำบริภาษในภาษาไทยถิ่นอีสาน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาความหมายของถ้อยคำบริภาษของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสาน ลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่บ้านสระบัว ตำบลสระบัว อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจำนวน 120 คน ผลการศึกษาพบถ้อยคำบริภาษทั้งสิ้นจำนวน 560 ถ้อยคำ สามารถจำแนกความหมายของถ้อยคำบริภาษได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ ถ้อยคำบริภาษแบบความหมายตรง และถ้อยคำบริภาษแบบความหมายเปรียบเทียบ ถ้อยคำบริภาษแบบความหมายตรงแบ่งย่อยได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1.ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ 2.ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรม และ 3.ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ หรือความสามารถ ส่วนถ้อยคำบริภาษแบบความหมายเปรียบเทียบแบ่งได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ ถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ และถ้อยคำบริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรม

ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นความหมายและการใช้ถ้อยคำบริภาษของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสาน พบว่ากลุ่มความหมายที่ปรากฏเหมือนกันคือ ถ้อยคำที่ใช้บริภาษเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ และถ้อยคำที่ใช้บริภาษเกี่ยวกับพฤติกรรม สะท้อนให้เห็นว่าคนอีสานค่อนข้างให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์และพฤติกรรมการแสดงออก โดยเฉพาะในเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับอภิศักดิ์ โสมอินทร์ ศึกษาเรื่อง “โลกทัศน์อีสาน” ได้กล่าวถึงโลกทัศน์ต่อผู้หญิงว่า “เป็นผู้หญิงต้องรักษาวนสงวนตัวถ้าไม่มีคู่ครองต้องรักษาตนให้บริสุทธิ์” และกล่าวถึงผู้หญิงที่รูปลักษณ์ดีว่า “หญิงงามถ้ามีมากในกาม หมกมุ่นในกิเลสตัณหาทุกขหลายตัว ก็จะมีชายปองเล่นรำไป กลายเป็นหญิงไม่ดีผลสุดท้ายจะแพ้ยตัวเอง” นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการยกย่องผู้หญิงที่ปฏิบัติตามเรือนสามน้ำสี่ว่า เรือนสาม คือ เรือนนอน ต้องสะอาดเรียบร้อย เรือนครัว ต้องมีความสามารถในการทำอาหาร ของใช้ในครัวต้องสะอาด และ

เรือนกายได้กล่าวว่าผู้หญิงควรรู้จักรักษาเรือนร่างทรวดทรงให้สวยงามสะอาดหมดจดตลอดรวมทั้งอวัยวะทุกส่วน ตั้งแต่ผมถึงเท้า ให้เหมาะสมกับวัยอยู่เสมอ ดังคำกล่าวที่ว่า “อย่าอ้วนต้นสั้นกลมเต้อผิวสีป้า” “แวนให้แวง ผมให้หรี ทวีให้ล้าง” “เป็นหญิงนี้ไปมาให้มันเคียม ตีนผมให้ล้าเกลี้ยง ตีนซิ่นให้ล้าเพียง”

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าโลกทัศน์ของชาวอีสานต่อรูปลักษณ์ของผู้หญิงคือเน้นให้ความสำคัญกับการรักษารูปลักษณ์ของตัวเอง ทำให้ตัวให้เรียบร้อยเหมาะสม กิริยาท่าทางควรสำรวม ดังเช่นในตัวอย่างของคำบริภาษ “บ่เคียม” หมายถึงการตำหนิกิริยาของคนที่ไม่อยู่นิ่ง นอกจากนี้ยังกล่าวถึงท่าทีที่เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับเพศตรงข้าม เพราะหากเป็นหญิงแต่แสดงออกในเรื่องเพศมากเกินไปจะถูกมองว่าเป็นหญิงที่ไม่มีค่า สอดคล้องกับถ้อยคำบริภาษที่พบคือ ถ้อยคำจำนวนหนึ่งสะท้อนให้เห็นกิริยาท่าทางและพฤติกรรมของเพศหญิงที่มักเกี่ยวกับเข้าหาผู้ชาย เช่น แซะและแซนแลน กะแล้ดยาของ ดอกทอง ชะนี เจตนาในการใช้มักเกี่ยวการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมต่อเพศชาย นอกจากนี้ยังพบว่ามีถ้อยคำบริภาษเพศหญิงหลายคำที่มักกล่าวถึงของอวัยวะเพศในลักษณะต่างๆ เช่น แตดโกน แตดสวด มีเจตนาว่ากล่าวพฤติกรรมที่ทำให้สิ่งที่เกินกว่าเหตุ มากเกินไป แม้ว่าบางเหตุการณ์อาจจะไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องเพศตรงข้าม อีกทั้งเรื่องรูปลักษณ์ก็เป็นสิ่งที่คนมักให้ความสำคัญซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่าถ้อยคำที่บริภาษเฉพาะผู้หญิงส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการตำหนิรูปลักษณ์ เช่น “ผมบ่หรีทวีให้ล้าง” ที่มักจะพบในผู้บริภาษวัยผู้ใหญ่ และนอกจากนี้ยังพบถ้อยคำบริภาษใหม่ในกลุ่มวัยรุ่น เช่น “หน้าซิลิโคน” “หน้าโบ้ทอก” “คิ้วสะพานพะลามสอง” ก็ยังเป็นสิ่งที่ยืนยันให้เห็นว่าเรื่องรูปร่างหน้าตาของผู้หญิงไม่ว่าจะผ่านไปนานเพียงใด หรืออยู่ในช่วงอายุใดก็ยังเป็นสิ่งที่คุณให้ความสำคัญ และเป็นค่านิยมเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกที่สังคมต้องการ

การศึกษาถ้อยคำบริภาษของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสานในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาภาษาอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้เข้าใจในระบบความคิดและมองเห็นภาษาที่เชื่อมโยงผูกพันอยู่กับวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น แสดงให้เห็นระบบความคิดระบบโน้ตทัศน์ของกลุ่มคน และสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ การมองโลก ค่านิยม ประสบการณ์ และความเชื่อต่างๆที่คนอีสานยังคงยึดถือและ ดังที่ Lakoff, Johnson (1987) กล่าวว่า การศึกษาระบบความคิดหรือระบบโน้ตทัศน์ (conceptual system) ของคนที่มีต่อภาษา เป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ การมองโลก ระบบคิด ค่านิยม และประสบการณ์ด้านต่างๆของมนุษย์ ทำให้เข้าใจสภาพสังคมบางประการและเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสังคมนั้นได้และยังสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ เพราะการศึกษาวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมทางด้านภาษาหรือวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ ย่อมแสดงถึงสิ่งที่คนในสังคมนั้นๆยึดถือหรือประเพณีปฏิบัติ และการศึกษาถ้อยคำบริภาษก็เป็นการศึกษาภาษาอีกรูปแบบหนึ่งที่คนในสังคมใช้สื่อสารว่ากล่าวผู้อื่นโดยนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งต่างๆ เพื่อให้คนนั้นดูต่ำลง เป็นการระบายความโกรธ ความเจ็บปวด และอารมณ์เมื่อรู้สึกไม่พอใจกับสิ่งที่ตนได้รับ ภาษาที่ใช้จึงไปผูกพันกับสิ่งที่มี สิ่งที่เห็น สิ่งที่รู้สึกว่ามี ความเกี่ยวข้องกัน ดังนั้นการศึกษาถ้อยคำบริภาษของคนอีสานย่อมปรากฏวัฒนธรรมต่างๆที่คนอีสานยึดถือ เชื่อ และปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับร่วมกัน จึงทำให้เห็นระบบความคิดหรือความรู้สึกของกลุ่มคนนั้นๆได้ ดังที่ Lakoff, Johnson (1980) กล่าวว่า ศึกษาหรือระบบความคิดหรือระบบโน้ตทัศน์ (conceptual system) ของคนที่มีต่อภาษา เป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบของมนุษย์ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ การมองโลก ระบบคิด ค่านิยม และประสบการณ์ด้านต่างๆของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็ประสบการณ์

ทางด้านร่างกาย ประสบการณ์ทางด้านประสาทสัมผัส ประสบการณ์ทางด้านอารมณ์ความรู้สึก ประสบการณ์ทางด้านสังคม และประสบการณ์ทางด้านวัฒนธรรม

นอกจากนี้การศึกษาความหมายของถ้อยคำบริภาษยังแสดงให้เห็นลักษณะของภาษา การใช้ และจินตนาการของผู้ใช้ภาษาแล้ว ยังทำให้เข้าใจในระบบความคิด ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของชุมชน ดังที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2546) ได้กล่าวไว้ว่า “คำศัพท์ในภาษาเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ของคนในชุมชน และการศึกษาคำศัพท์จะทำให้เราสามารถค้นหาระบบมโนทัศน์ของชุมชนนั้นได้” และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ การมองโลก ค่านิยม และประสบการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือประสบการณ์ทางด้านวัฒนธรรม และนอกจากการศึกษาถ้อยคำบริภาษในด้านความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยยังพิจารณาเห็นว่าปัจจัยอื่นๆ อาจจะทำให้การใช้ถ้อยคำบริภาษมีความแตกต่าง เช่น อาชีพ การศึกษา ความสัมพันธ์ หรือการศึกษาข้อมูลในพื้นที่อื่นที่มีสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ของผู้ใช้แตกต่างออกไป อาจจะทำให้พบลักษณะของถ้อยคำและการใช้ที่น่าสนใจและทำให้การศึกษาเรื่องนี้เกิดความชัดเจนและลุ่มลึกยิ่งขึ้น

References

- Allan, Keith and Buuridge. (2006). **Forbidden Words : Taboo and the Censoring of language**. New York:Cambridge University Press.
- Chinakkharapong, O. (2013). “kānsuksā kham dā nai phāsā Thai tām næō ‘attha sāt chāttiphan læ watna patibatsāt” [An Ethnosemantic and Pragmatic study of Curse words in Thai]. Thesis Ph.D. in Linguistic, Naresuan University.
- Khola, Y. (1991). kham yāp : thīmā læ botbāt nai phāsā Thai klāng [Rude word: Origin and Role of Central Thai language], Bangkok: Samit.
- Khunarak, P. (2007). “kham poj̄ : kham dā ‘Isān” [curse words: Damn of Northeastern Thai Dialect], Thammatat 8, 2(July-October): 91-95.
- Lakoff, George and Mark, Johnson. (1980). **Metaphor we live by**. USA: Chicago Press.
- Pimworamethakul, B. (2002). “photchanānukrom phāsā thin ‘Isān (wao ‘Isān)” [Northern Thai dictionary], Bangkok: Klangnanawitthaya.
- Prasitratthasin, A. (2003). “‘attha sāt chāttiphan : withikān khaothung rabop pri chān khōng manut” [Ethnosemantics: The study of Human’s Cognitive linguistics at a seminar on ethnology and ethnicity; with reference to Thailand], March 26-28, Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre.
- Rotcharoen, A. (2009). “kānsuksā kānchai phāsā boj̄rīphāt khōng nakkānmūang Thai” [The study of Reprimanding Language Used by Thai Politicians], Master of Arts (Thai), Major Field: Thai Language, Department of Thai Language, Kasetsart University.
- Searle, John. (1979). **Expression and meaning: Studies in the theory of speech acts**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Som-in, Apisak. (1991). “lōk that ‘Isān” [Worldviews in Isan], Kalasin: Prasaankanpim.
- Sripho, K. (2005). “kānsūsān phān kān plāe kham sabot læ kham yāp nai phāpphayon tāngprathēt” [Communication through the translation of swear and rude words in foreign movies], The Degree of Master of Art in Mass communication, Chulalongkorn University.

Sukwisit, W. (2004). “wat nok ra rom kān bō̄riphāt nai phāsā Thai” [The speech act of reprimanding in Thai], Master of Art, Department of Thai language, Chulalongkorn University.

The Royal Institute. (2013). “photchanānukrom chabap rā̄chabanthittayasathān Phō̄.Sō̄.sō̄ngphanhārō̄jhasipsī” [The Royal Institute Dictionary 2554], Bangkok: The Royal Institute.